

Coflyfr

Y Cod Ymddygiad

Cynnwys

Cyflwyniad	1
Dim tystiolaeth o dorri'r cod	3
Nid oes angen gweithredu	4
Cyfeiriwyd at bwyllogor safonau	5
Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru	6
Mwy o Wybodaeth	7

Cyflwyniad

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion bod aelodau awdurdodau lleol yng Nghymru wedi gweithredu'n groes i'r Cod Ymddygiad. Mae'r Ombwdsmon yn ymchwilio i gwynion o'r fath o dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Gorchmynion perthnasol a wneir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf.

Pan fydd yr Ombwdsmon yn penderfynu y dylid ymchwilio i gwyn, mae yna bedwar canfyddiad, sydd wedi'u nodi yn adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000, y gall yr Ombwdsmon eu datgan:

- (a) nad oes tystiolaeth bod unrhyw achos o weithredu'n groes i god ymddygiad yr awdurdod;
- (b) nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad i'r materion a fu'n destun i'r ymchwiliad;
- (c) bod angen cyfeirio'r mater i swyddog monitro'r awdurdod, i'w ystyried gan y pwyllgor safonau;
- (ch) bod angen cyfeirio'r mater i Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer dyfarniad gan dribiwnlys (mae hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Yn amgylchiadau (c) a (d) uchod, mae'n ofynnol i'r Ombwdsmon gyflwyno adroddiad am yr ymchwiliad i'r pwyllgor safonau neu dribiwnlys Panel Dyfarnu Cymru, yna byddant hwy'n ystyried y dystiolaeth a ganfuwyd gan yr Ombwdsmon, ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a gyflwynir gan yr aelod dan sylw. Hwyl hefyd fydd yn penderfynu a oes achos o weithredu'n groes i'r Cod ai peidio, ac os oes, pa gosb (os o gwbl) y dylid ei chyflwyno.

Mae'r Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yn cynnwys crynodebau o'r adroddiadau hynny lle cafwyd un o'r canfyddiadau wedi'u gosod allan uchod. Er hynny, yn achos canfyddiadau (c) a (d), bydd y Coflyfr Cod Ymddygiad ond yn cynnwys crynodebau'r achosion hynny y mae gwrandawiaidau wedi'u cynnal gan y pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru, a bod canlyniad y gwrandawriad hwnnw'n hysbys. Mae'r rhifyn hyn yn adrodd ar y cyfnod Ebrill i Mehefin 2018.

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dorri'r cod

Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful - Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch
Rhif achos: 201704719 - Cyhoeddwyd yr adroddiad yn Ebrill 2018

Cwynodd gweithiwr ("Yr Achwynydd") o Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful ("Y Cyngor") bod aelod etholedig o'r Cyngor ("Y Cynghorydd") wedi cyfeirio, mewn cyfarfod staff, at rai aelodau o staff fel 'dynion meirw'n cerdded'. Dywedodd yr Achwynydd bod y Cynghorydd wedi gwneud sylwadau pellach a arweiniodd at rai aelodau o staff i ddod i'r casgliad bod yr ymadrodd hwn yn cyfeirio ato ef. Dywedodd yr Achwynydd fod hyn wedi ei roi mewn ofn am ei swydd.

Ymchwiliodd yr Ombwdsmon y gŵyn ar y sail y gallai'r Cynghorydd fod wedi torri paragraffau 4(b), 4(c), 6 (1)(a) a 7(a) o'r Côt Ymddygiad i Aelodau ("Y Côt), sy'n ymwneud â dangos parch, ymddygiad bwlio, anfri a chreu anfantais i eraill.

Yn absenoldeb unrhyw gofnod ffurfiol o'r cyfarfod, cyfwelodd yr Ombwdsmon ddeddfiad o'r rhai presennol, yn ogystal â'r Cynghorydd, yr Achwynydd a'i reolwr. Ystyriodd yr Ombwdsmon yr hyn a ddywedodd y Cynghorydd, ei esboniad o'r hyn yr oedd wedi'i olygu a sut y derbyniwyd ei sylwadau.

Canfu'r Ombwdsmon fod er i'r Cynghorydd ddefnyddio'r ymadrodd 'dynion meirw'n cerdded', nid oedd unrhyw dystiolaeth i gefnogi'r gŵyn bod y sylwad wedi'i gyfeirio'n benodol at yr Achwynydd neu fod bwriad iddo gael ei weld fel bygythiad i swydd unrhyw un. Casglodd yr Ombwdsmon nad oedd unrhyw dystiolaeth bod y Cynghorydd wedi torri'r Côt.

Nid oes angen gweithredu

Cyngor Tref Cas-gwent - Datgelu a chofrestru buddiannau
Rhif Achos: 201703539 - Cyhoeddwyd yr adroddiad ym Mai 2018

Derbyniwyd cwyn bod aelod o Gyngor Tref Cas-gwent ("Cynghorydd A") wedi cymryd rhan mewn trafodaethau ynghylch trefniadau perchnogaeth a rheolaeth y dyfodol ar gyfer cyfleusterau cyhoeddus lleol mewn cyfarfod Cyngor Tref, er ei fod wedi datgan diddordeb personol yn y mater.

Cafnu ymchwiliad yr Ombwdsmon ei bod hi'n debygol fod Cynghorydd A wedi siarad yn y cyfarfod, er iddo gael diddordeb personol yn yr eitem, yn groes i ofynion paragraffau 14(1)(a), (c) a (e) o'r Côt Ymddygiad. Penderfynodd yr Ombwdsmon, er gwaethaf y ffaith bod y dystiolaeth yn awgrymu y bu toriad o'r Côt, ni ddylid cymryd unrhyw gamau pellach. Roedd hyn oherwydd nad oedd Cynghorydd A yn sefyll i elwa'n personol o unrhyw benderfyniad a wnaed, awgrymodd y dystiolaeth ei fod wedi tynnu'n ôl o'r ystafell ar gyfer y bleidlais, ni chafodd ei opsiwn dewisol ei gytuno gan y Cyngor, a mynegodd Cadeirydd y Cyngor y gall ef siarad. Fe wnaeth yr Ombwdsmon, fodd bynnag, atgoffa'r Cynghorydd A o'i ddyletswyddau mewn perthynas â diddordeb personol.

Cyngor Cymuned Tryleg Unedig - Gwrthrychedd a phriodoldeb
Rhif Achos: 201700946 - Cyhoeddwyd yr Adroddiad yn Ebrill 2018

Derby Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn bod Cynghorydd ("Y Cynghorydd") o Gyngor Cymuned Tryleg Unedig ("Y Cyngor") wedi torri'r Côt Ymddygiad ar gyfer aelodau. Honnwyd fod y Cynghorydd wedi torri'r Côt pan ysgrifennodd at feirniad cystadleuaeth, gan roi'r argraff ei fod yn gweithredu fel cynrychiolydd o'r Cyngor, mewn ymgais i ddylanwadu'n negyddol ar gyfle cystadleuydd penodol rhag ennill y gystadleuaeth a thrwy hynny, creu anfantais i aelod o'r cyhoedd a fyddai'n elwa pe bai'r cystadleuydd hwnnw'n llwyddiannus.

Ymchwiliodd yr Ombwdsmon a oedd camau'r Cynghorydd yn gyfystyr â thorri paragraff 7(a) o'r Côt Ymddygiad sy'n datgan na ddylid aelodau, yn eu gallu swyddogol neu fel arall, ddefnyddio neu ymdrechu i ddefnyddio eu safle'n amhriodol i greu anfantais ar gyfer person arall.

Canfu'r ombwdsmon y gallai'r Cynghorydd, drwy ysgrifennu at y beirniad gyda gwybodaeth wedi'i fwriadu i leihau'r tebygolrwydd o'r cystadleuydd penodol hwnnw'n ennill y gystadleuaeth a drwy lofnodi'r ohebiaeth honno fel Cynghorydd, fod wedi torri paragraff 7 (a).

Nododd yr Ombwdsmon, fodd bynnag, fod y cystadleuydd wedi ennill y gystadleuaeth ar ôl hynny, felly ni achosodd ymyriad y Cynghorydd anfantais wirioneddol i'r person dan sylw. Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad nad oedd, ar gydbwysedd, er budd y cyhoedd i gyfeirio'r mater hwnnw at Bwyllgor Safonau neu Banel Dyfarnu Cymru ac felly ni ddylid cymryd unrhyw gamau pellach.

Cyfeiriwyd at y bwyllgor safonau

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn

Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru

Nid oes crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn

Mwy o wybodaeth

Rydym yn gwerthfawrogi unrhyw sylwadau neu adborth sydd gennych chi am Coflyfr y Cod Ymddygiad. Yn ogystal, byddem yn fodlon ateb unrhyw ymholiadau sydd gennych ynghylch ei gynnwys. Mae modd anfon unrhyw ohebiaeth o'r fath mewn neges e-bost at Matthew.Aplin@ombwdsmon-cymru.org.uk neu i'r cyfeiriad canlynol:

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF35 5LJ

Ffôn 01656 644200
Ffacs 01656 641199

e-bost holwch@ombwdsmon-cymru.org.uk (ymholiadau cyffredinol)

Dilynwch ni ar Twitter: [@OmbudsmanWales](https://twitter.com/OmbudsmanWales)

Ceir rhagor o wybodaeth am y gwasanaeth sy'n cael ei gynnig gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar ein gwefan www.ombwdsmon-cymru.org.uk